

Prijaté/ Received: 30.04.2024

Recenzované/ Reviewed: 05.06.2024

DOI: <https://doi.org/10.24040/aap.2024.21.1.1-10>

Táto publikácia je šírená pod licenciou [Creative Commons Attribution-NoDerivatives 4.0, International Licence CC BY-ND](https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/) (uviedenie autora - bez odvodeného obsahu).

DÔVODY NEVYUŽÍVANIA METÓD FINANČNEJ ANALÝZY V SLOVENSKÝCH PODNIKOKCH

REASONS FOR NOT USING FINANCIAL ANALYSIS METHODS IN SLOVAK COMPANIES

PETRA GUNDOVÁ

Ing. Petra Gundová, PhD., Ekonomická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici,
Tajovského 10, Banská Bystrica, e-mail: petra.gundova@umb.sk

JANA HRONCOVÁ VICIANOVÁ

Ing. Jana Hroncová Vicianová, PhD., Ekonomická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej
Bystrici, Tajovského 10, Banská Bystrica, e-mail: jana.hroncova@umb.sk

Abstract: *The aim of the paper is to present the results of the research focused on the identification of the reasons for not using financial analysis methods in Slovak companies. Primary data were gained by the questionnaire research. The research results confirmed that the main reasons why Slovak companies do not apply financial analysis methods involve the company size (too small company), time-consuming, insufficient knowledge. The main consequence of our study is a recommendation for Slovak managers to implement methods of financial analysis in their managerial work and perceive them as a permanent counterpart of their business activity.*

Key words: financial analysis, ex-post analysis, ex-ante analysis, methods of financial analysis, Slovak companies

JEL Classification: M21

ÚVOD

Terajší vývoj svetovej ekonomiky a turbulentné zmeny spôsobili, že pozornosť podnikov je viac zameraná na ich finančnú situáciu a možné smerovanie v budúcnosti. Rozhodujúce faktory, ktoré ovplyvňujú finančné zdravie podnikateľských subjektov, sú v súčasnosti významným predmetom ich záujmu. Pre podniky je kľúčové pochopiť základné determinanty ovplyvňujúce ich prosperitu, úspech a výkonnosť s cieľom dosiahnuť udržateľný dlhodobý rozvoj podnikania (Vavrek a kol., 2022). Rastúca globalizácia vo svete, otvorenosť a integrácia posilňujú význam daných faktorov.

Finančná analýza nie je zaujímavá len pre samotné podniky, ale je objektom spracovania aj rôznych výskumov, projektov a odborných príspevkov z akademickej oblasti. Predložený príspevok zobrazuje využívanie metód finančnej analýzy v praxi slovenských podnikov, pričom detailnejšie sa zameriava na identifikovanie hlavných dôvodov, prečo podniky nehodnotia stav a vývoj ich finančnej situácie prostredníctvom daných metód.

1. TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ FINANČNEJ ANALÝZY PODNIKU

V súčasnosti je predpokladom úspešného podnikania dobrá znalosť minulých a súčasných výsledkov podniku. To, kde sa podnik nachádza dnes, udáva jeho budúci smer (Brealey a kol., 2019). Jednou z možností, ktorá podporuje správne rozhodnutia v krátkodobom, ale aj dlhodobom horizonte, je aj finančná analýza. Najjednoduchšie by sme mohli finančnú analýzu vymedziť ako analýzu podnikových údajov, ktoré vychádzajú z účtovníctva (Sůvová, Knaifl, 2008). Finančná analýza predstavuje hodnotenie finančného zdravia podniku a identifikáciu jeho silných a slabých stránok (Mrkvička, Kolář, 2006). Finančná analýza môže pomôcť pri riešení problémov, keďže sa zameriava na určenie faktorov (a ich intenzity), formuje finančnú stabilitu podnikov a odhaľuje silné a slabé stránky podniku. Stáva sa tak nevyhnutným a účinným diagnostickým nástrojom predikcie finančného zdravia podniku. Podniky na základe výsledkov finančnej analýzy poznajú svoje finančné zdravie, dokážu zhodnotiť ich výkonnosť. Daná skutočnosť pomáha k prijímaniu strategických i taktických rozhodnutí (Buele a kol., 2021). Avšak iba tie podnikateľské subjekty, ktoré vedia aj dostatočne rýchlo reagovať na zmeny vo svojom okolí, môžu v súčasnosti prežiť a byť na trhu úspešné (Đurana a kol., 2021; Klieštik a kol., 2022; Gajdošíková a kol., 2023). Na tomto mieste môžeme vidieť, že finančné zdravie podniku je ovplyvnené niekoľkými komplexnými internými aj externými faktormi, dôsledkom čoho je hodnotenie finančnej úspešnosti na trhu omnoho zložitejšie (Srebro a kol., 2021).

Z hľadiska času môžeme finančnú analýzu rozdeliť na finančnú analýzu ex-post (retrospektívna finančná analýza) a finančnú analýzu ex-ante (zameranú na predikciu). Tradičnými nástrojmi finančnej analýzy ex-post sú finančné pomerové ukazovatele, ktoré sa využívajú na meranie finančnej výkonnosti (Belas a kol., 2012; Rahman a kol., 2017; Klieštik a kol., 2020). Kvantifikácia a následné hodnotenie finančných pomerových ukazovateľov likvidity, aktivity, zadlženosti, rentability, prípadne trhovej hodnoty môže predstavovať konkurenčnú výhodu pre samotný podnik, pričom stabilný vývoj podniku prispieva k eliminovaniu potenciálnych finančných rizík (Klieštik a kol., 2020). Pomerová analýza má však aj svoje nedostatky, ktoré vychádzajú predovšetkým z jej statického charakteru (podnik nedokáže spätne finančnú situáciu zmeniť) (Tian, He, 2016). Nevýhoda retrospektívnej finančnej analýzy je odstránená pri finančnej analýze ex-ante, ktorá využíva rovnaké ukazovatele ako ex-post analýza, ale komplexnejším spôsobom. Finančná analýza ex-ante dokáže identifikovať kritické faktory, ktoré by mohli v budúcnosti ohroziť prežitie podniku, takže vhodná reakcia na výsledky ex-ante analýzy vo forme ozdravných opatrení môže výrazne ovplyvniť budúcu finančnú situáciu podniku (Vavrek a kol., 2021). Je potrebné si uvedomiť, že možné riziko podnikovej finančnej tiesne neovplyvňuje existenciu len samotného podniku, ale môže negatívne vplývať aj na fungovanie všetkých subjektov, s ktorými podnik prichádza do blízkeho alebo širšieho kontaktu (Valášková a kol., 2020; Musa, 2019).

Predmetom skúmania finančnej analýzy je finančné zdravie. Finančné zdravie možno posudzovať z rôznych hľadísk (Vavrek a kol., 2022). Podľa Richarda a kol. (2009) môžeme na finančné zdravie nazerať z hľadiska jeho výkonnosti. Autori ďalej uvádzajú, že výkonnosť zahŕňa tri špecifické oblasti, a to finančná výkonnosť (zisky, návratnosť aktív, návratnosť investícií atď.), výkonnosť trhu (predaj, podiel na trhu atď.) a návratnosť akcionárov (celková návratnosť akcionárov, ekonomická pridaná hodnota atď.). Podľa Macikovej a kol. (2018) a Hudákovej Stašovej (2022) je finančné zdravie jednou z hlavných tém finančného riadenia slovenských podnikov, pričom analýza finančného zdravia podniku pomáha odhaliť, či je podnik dostatočne ziskový, má primeranú kapitálovú štruktúru, aká je efektívnosť aktív, likvidita a mnohé ďalšie skutočnosti.

Pri realizácii finančnej analýzy podniku je nutné dbať na vhodne použitú metódu. Metóda by mala byť účelná, spoľahlivá, primeraná z hľadiska nákladov a mala by poskytovať spätnú väzbu cieľovej skupine. V tomto prípade môžeme vidieť rozdiely medzi použitými metódami z hľadiska veľkosti podniku, keďže primárne malé a stredné slovenské podniky čelia vo svojom podnikaní rôznym bariéram (Musa, Musová, Sliacky, 2017). Získané výsledky finančnej analýzy by mali byť zostavené interpretované, pričom predstavitelia podniku by sa mali zamerať aj na analyzovanie vzájomných vzťahov medzi ukazovateľmi (Kiseliáková, Šoltés, 2017). V predloženom príspevku sa prikláňame ku klasifikácii metód podľa Lesákovej a kol. (2015), a to:

1. elementárne metódy finančnej analýzy ex-post,
2. predikčné metódy finančnej analýzy ex-ante,
3. metódy založené na riadení tvorby hodnoty (ukazovateľ EVA, REVA a iné),
4. metóda Balanced Scorecard a
5. ostatné metódy finančnej analýzy (model INFA, ABC costing a iné).

2. CIEĽ PRÁCE A METODIKA SKÚMANIA

Cieľom predloženého príspevku je identifikovať tri najvýznamnejšie dôvody, ktoré bránia využívaniu metód finančnej analýzy v praxi slovenských podnikov. V súlade s cieľom príspevku bol formulovaný nasledovný predpoklad.

Predpokladáme, že hlavným dôvodom, ktorý bráni využívaniu metód finančnej analýzy v slovenských podnikoch je veľkosť podniku, t.j. príliš malý podnik.

Stanovený predpoklad bol formulovaný na základe výsledkov realizovaného prieskumu Lesákovej a kol. (2020), z ktorého vyplynula závislosť medzi veľkosťou podniku a využívaním finančných metód. Môžeme predpokladať, že mikro a malé podniky, ktoré majú menší počet zamestnancov, nemajú vytvorené samostatné finančno-ekonomické oddelenie, čoho dôsledkom môže byť absencia vykonávania finančnej analýzy.

Na naplnenie stanoveného cieľa bola zvolená metóda opytovania, a to konkrétne dotazníkový prieskum. Prieskum bol realizovaný na konci roka 2022. Náhodným výberom bolo oslovených 1 300 podnikov, pričom podarilo sa nám získať odpovede od 71 respondentov, čo predstavuje návratnosť 5,46 %. Úvod dotazníka bol zameraný na identifikačné otázky (veľkosť podniku, právna forma podnikania, samosprávny kraj, odvetvie, rok založenia podniku). Následne boli uvedené otázky, prostredníctvom ktorých sme zisťovali aktuálny stav využívania vybraných metód finančnej analýzy v slovenských podnikoch. Predložený príspevok prezentuje výsledky otázok zameraných na dôvody nevyužívania metód finančnej analýzy v slovenských podnikoch.

3. VÝSLEDKY A DISKUSIA

V súbore 71 podnikov mali najväčšie zastúpenie veľké podniky a stredné podniky, a to po 22 podnikov (31 %). Mikro podniky boli zastúpené v počte 15 podnikov (21 %) a malé podniky v počte 12 podnikov (17 %). Z hľadiska právnej formy išlo o 36 spoločností s ručením obmedzeným (50,7 %) a 24 akciových spoločností (33,8 %). Ďalej v analyzovanom súbore bolo 7 živnostníkov (9,9 %), 3 štátne podniky (4,2 %) a 1 družstvo (1,4 %). V nasledovnej tabuľke môžeme vidieť rozdelenie podnikov na základe odvetvia, v ktorom vykonávajú svoju podnikateľskú činnosť.

Tabuľka 1 Klasifikácia podnikov na základe odvetvia

Odvetvie	Počet	Percentuálne
----------	-------	--------------

	podnikov	vyjadrenie
Priemyselná výroba	16	22,5 %
Veľkoobchod, maloobchod	11	15,5 %
Dodávka elektriny, uhlia, pary, studeného vzduchu a vody	8	11,3 %
Stavebníctvo	8	11,3 %
Doprava a skladovanie	5	7 %
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	5	7 %
Informácie a komunikácie	5	7 %
Činnosť v oblasti nehnuteľností	1	1,4 %
Finančné a poisťovacie služby	1	1,4 %
Umenie, zábava, rekreácia	1	1,4 %
Zdravotníctvo	1	1,4 %
Iné	8	11,3

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov dotazníkového prieskumu.

Medzi slovenskými podnikmi, ktoré sa zapojili do dotazníkového prieskumu, sa nachádzajú aj podniky, ktoré nehodnotia stav a vývoj finančnej situácie a nevykonávajú finančnú analýzu. Z celkového počtu 71 podnikov nevyužíva 21 podnikov (29,58 %) metódy finančnej analýzy vo svojej praxi. Práve na danú skupinu podnikov sme sa zamerali z hľadiska dôvodu nevyužívania metód finančnej analýzy. Otázku v dotazníku sme zostavili pomocou likertovej škály, kde sme dali respondentom na výber z piatich možností (veľmi nevýznamná; skôr nevýznamná; ani nevýznamná, ani významná; skôr významná; veľmi významná bariéra). Podniky hodnotili nasledovných deväť dôvodov nevyužívania metód finančnej analýzy, a to:

1. absentuje vôľa vedenia podniku realizovať finančnú analýzu,
2. veľkosť podniku (príliš malý podnik),
3. časová náročnosť,
4. nepovažujeme za potrebné hodnotiť finančnú situáciu,
5. s realizáciou finančnej analýzy sú spojené vyššie náklady,
6. absencia vedomostí na hodnotenie finančného zdravia podniku (chýbajú kvalifikovaní zamestnanci),
7. metodologická náročnosť realizácie finančnej analýzy,
8. absentuje technické vybavenie (softvér) na realizáciu finančnej analýzy,
9. problematická interpretácia ukazovateľov metód finančnej analýzy.

Poradie dôvodov, pre ktoré slovenské podniky nevyužívajú metódy finančnej analýzy, sme vyhodnotili pomocou priemeru a jednotlivým stupňom škály sme priradili koeficienty od 1 do 5 (1-nie je významný dôvod, 2-skôr nie je významný dôvod, 3-ani nevýznamný, ani významný dôvod, 4-skôr významný dôvod, 5-veľmi významný dôvod). Získané hodnoty z dotazníka sme vynásobili zodpovedajúcim koeficientom. Výsledné hodnoty sú zobrazené v tabuľke 2.

Tabuľka 2 Priemery a poradie dôvodov nevyužívania metód finančnej analýzy

Dôvody nevyužívania	Priemer	Poradie
Veľkosť podniku	3,33	1.
Časová náročnosť	3,24	2.
Absencia vedomostí	3,10	3.
Absencia vôle vedenia podniku	2,67	4.
Metodologická náročnosť	2,67	4.
Absencia technického vybavenia	2,67	4.

Nepotrebnosť hodnotenia finančnej situácie	2,62	5.
Problematická interpretácia ukazovateľov	2,52	6.
Vyššie náklady	2,29	7.

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov dotazníkového prieskumu.

Môžeme konštatovať, že najvýznamnejšou bariérou, kvôli ktorej slovenské podniky neanalyzujú svoju finančnú situáciu, je veľkosť podniku (príliš malý podnik). Na základe výsledkov dotazníkového prieskumu môžeme prijať aj nami stanovený predpoklad, že hlavným dôvodom, ktorý bráni využívaniu metód finančnej analýzy v slovenských podnikoch je veľkosť podniku, t.j. príliš malý podnik. Z tohto dôvodu nevykonáva finančnú analýzu až 8 podnikov (38,10 %). Z hľadiska veľkosti ide o 6 mikro podnikov a 2 malé podniky. Pre 5 podnikov (23,81 %) je uvedená bariéra veľmi nevýznamná. Pre tieto podniky existujú iné dôvody nevyužívania finančnej analýzy. Danou otázkou sme overili skutočnosť, že mikro a malé podniky nepoužívajú metódy finančnej analýzy vo svojej praxi.

Druhé miesto získala časová náročnosť realizácie finančnej analýzy. Časovú náročnosť realizácie finančnej analýzy považuje 5 podnikov (23,81 %) za veľmi významnú bariéru a 5 podnikov (23,81 %) za skôr významnú bariéru. Pre 4 podniky (19,05 %) je veľmi nevýznamná bariéra, preto tieto podniky nepovažujú časovú náročnosť ako dôvod nevyužívania metód finančnej analýzy. Časové hľadisko je v tomto prípade veľmi diskutabilné, pretože existuje viacero metód finančnej analýzy, ktoré sa vyznačujú práve jednoduchosťou a rýchlosťou.

Tretí najvýznamnejší dôvod, pre ktorý podniky nevykonávajú finančnú analýzu, je absencia vedomostí hodnotenia finančného zdravia a absencia kvalifikovaných zamestnancov. Z analýzy vyplynulo, že pre 5 podnikov (23,81 %) ide o veľmi významný dôvod nevykonávania finančnej analýzy. Zo súboru 21 podnikov 4 podniky (19,05 %) považujú finančnú analýzu za veľmi nevýznamnú. Je dôležité, aby finanční manažéri, prípadne zamestnanci, ktorí hodnotia finančnú situáciu v podniku, ovládali teoretické východiská metód finančnej analýzy na správne aplikovanie metód a na následnú interpretáciu výsledkov. Bez teoretických poznatkov nedokáže podnik správne vyhodnotiť svoju finančnú situáciu a činitele, ktoré ju ovplyvnili.

V tabuľke 3 uvádzame konkrétne dôvody s podrobnejším prehľadom odpovedí v relatívnom vyjadrení.

Tabuľka 3 Dôvody nevykonávania finančnej analýzy v absolútnom vyjadrení

Dôvody	nie je významný	skôr nie je významný	ani nevýznamný, ani významný	skôr významný	veľmi významný
Veľkosť podniku	23,81 %	4,76 %	23,81 %	9,52 %	38,10 %
Časová náročnosť	19,05 %	9,52 %	23,81 %	23,81 %	23,81 %
Absencia vedomostí	19,05 %	9,52 %	38,10 %	9,52 %	23,81 %
Absencia technického vybavenia	33 %	5 %	43 %	0 %	19 %
Absencia vôle vedenia	33,33 %	9,52 %	28,57 %	14,29 %	14,29 %
Metodologická náročnosť	29 %	0 %	52 %	14 %	5 %
Nepotrebnosť hodnotenia finančnej situácie	38,10 %	9,52 %	28,57 %	0 %	23,81 %

Problematická interpretácia ukazovateľov	33 %	5 %	43 %	14 %	5 %
Vyššie náklady	23,81 %	33,33 %	38,10 %	0 %	4,76 %

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov dotazníkového prieskumu.

Zaujímalo nás, či slovenské podnikateľské subjekty nevyužívajúce metódy finančnej analýzy plánujú v budúcnosti finančnú analýzu uskutočňovať. Z 21 slovenských podnikov by chcelo len 9 podnikov začať využívať metódy finančnej analýzy na hodnotenie finančného zdravia. Zvyšných 12 podnikov v budúcnosti neplánuje realizovať finančnú analýzu, pričom ide najmä o mikro podniky, ktoré zamestnávajú do 9 zamestnancov. Väčšina týchto podnikov taktiež označila nepotrebnosť finančnej analýzy za významnú bariéru vykonávania finančnej analýzy. Keďže ide o mikro podniky, ktoré nedosahujú až tak vysoký obrat, postačuje im jednoduché sledovanie vývoja výsledku hospodárenia, nákladov a výnosov.

Je potrebné, aby si podnikateľské subjekty uvedomili skutočnosť, že v súčasnom konkurenčnom prostredí je pre nich nevyhnutné sledovať a zhodnocovať nielen vlastné možnosti a dosiahnuté výsledky, ale taktiež výsledky konkurencie. Metódy finančnej analýzy im poskytujú významný zdroj informácií, na základe ktorých môžu plánovať, riadiť budúce činnosti podniku a prijímať správne rozhodnutia. Rozsah analýzy závisí vo veľkej miere od veľkosti daného podniku a takisto odvetvia, z ktorého podnik pochádza.

Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplynulo, že najvýznamnejším dôvodom nevykonávania finančnej analýzy je veľkosť podniku. Podľa nášho názoru majú metódy finančnej analýzy svoje miesto vo finančnom manažmente podniku každej veľkosti. V rámci finančnej analýzy existujú jednoduchšie (elementárne) i zložitejšie metódy finančnej analýzy. Aj podniky s menším počtom zamestnancov si dokážu vybrať metódy, ktoré môžu prispôbiť charakteru svojho podnikania a veľkosti - napr. horizontálna a vertikálna analýza, tzn. zamerať sa na hodnotenie finančného vývoja v čase. Zároveň z vertikálnej analýzy strany pasív dokážu podniky zistiť aj mieru zadlženia. Je potrebné, aby podniky vykonávali finančnú analýzu v pravidelných časových intervaloch a porovnávali vyčíslené hodnoty jednotlivých pomerových ukazovateľov. Na základe zhodnotenia vývoja pomerových ukazovateľov môže podnik objektívne vidieť zmeny finančnej situácie a v prípade veľkých negatívnych odchýlok analyzovať faktory, ktoré vplývali na celkovú finančnú situáciu. Vďaka tomu môže navrhnúť nápravné opatrenia. Nepovažujeme za správne hodnotenie finančnej situácie v nepravidelných intervaloch, resp. až vtedy, keď už má podnik finančné problémy. V tomto prípade podnik nedokáže objektívne posúdiť jeho vývoj. V prípade, ak má podnik vytvorené samostatné finančné (ekonomické) oddelenie, mal by finančnú analýzu vykonávať finančný manažér, prípadne zamestnanec, ktorý bude mať na starosti činnosti spojené s realizáciou finančných analýz. Uvedomujeme si, že v prípadoch malých podnikov s menším počtom zamestnancov je uvedená aplikácia nerealizovateľná. V takomto prípade by mal mať záujem o hodnotenie svojej finančnej situácie majiteľ (konateľ) podniku. Z výsledkov dotazníkového prieskumu nás prekvapilo, že niektoré stredné a veľké podniky, ktoré majú vytvorené samostatné finančné oddelenie, nehodnotia stav a vývoj finančnej situácie podniku. Podniky by nemali začať realizovať finančnú analýzu až v situáciách, kedy majú finančné ťažkosti alebo im hrozí bankrot.

Z výsledkov dotazníka vyplynulo, že druhým najvýznamnejším dôvodom nevyužívania metód je časová náročnosť. Uvedená skutočnosť je veľmi diskutabilná, pretože napr. samotné pomerové ukazovatele nie sú z hľadiska času na výpočet a interpretáciu náročné, práve naopak, ich silnou stránkou je rýchlosť. Taktiež výhodami predikčnej metódy rýchleho testu sú jeho jednoduchosť a rýchlosť. Na druhej strane predpokladáme, že finančná stránka

podniku je väčšinou v kompetencii majiteľa podniku, v ktorého kompetencii sú aj iné činnosti. Práve preto sa môže zdať z jeho pohľadu finančná analýza časovo náročná. Podnikateľské subjekty by práve preto mohli využívať aspoň elementárne metódy hodnotenia finančného zdravia podniku. Z výsledkov dotazníka vyplynulo, že niektoré slovenské podniky sú ochotné uskutočňovať finančnú analýzu vo svojom podniku, ale nemajú na to časové kapacity. V súčasnosti existujú rôzne databázy, registre, programy, ktoré poskytujú online služby, v rámci ktorých je aj vypracovanie prehľadnej finančnej analýzy podniku.

Na základe výsledkov dotazníkového prieskumu sme zistili, že vo väčšine podnikov absentujú vedomosti z oblasti finančnej analýzy, a to je dôvod jej nevykonávania. Problémom môže byť prijímanie absolventov vysokých škôl, ktorí na jednej strane majú teoretické vedomosti a poznatky z oblasti finančnej analýzy, ale na druhej strane im chýba prax. Niektoré podniky nie sú ochotné zamestnať a vyškoliť absolventov z vysokých škôl. Daná skutočnosť môže byť problémom najmä pri aplikácii relatívne nových metód finančnej analýzy. Slovenské podnikateľské subjekty im často nedôverujú a nemajú záujem ich zavádzať a využívať. Taktiež častokrát absentuje vôľa vzdelávať sa v oblasti moderných metód finančnej analýzy podniku. Zvýšením vzájomnej spolupráce podnikov s univerzitami, by bolo možné daný problém minimalizovať. Mladí absolventi vysokých škôl môžu takisto do podniku priniesť inovatívne, kreatívne myslenie a zmenu. Dôležité je samozrejme aj investovať do vzdelávania svojich zamestnancov – napr. formou pravidelných školení a seminárov priamo na pracovisku alebo pomocou externých podnikov. Takto investované prostriedky prinesú podniku z dlhodobého hľadiska nielen zlepšenie finančnej situácie, ale aj celkovú spokojnosť zamestnancov s podnikom a zvýšenie ich produktivity. V súčasnosti môžeme vidieť trend, že zamestnanci sa sústreďia na osobný rast a kariérny postup. Pomocou školení budú môcť zamestnanci lepšie vykonávať zverenú prácu a pracovné úlohy, budú motivovaní a lojálni voči podniku.

Ďalším dôvodom nevyužívania metód finančnej analýzy bola absencia vôle vedenia podniku. Je nevyhnutné, aby si podnikateľské subjekty uvedomili, že všetky činnosti v podniku (napr. aj marketingové činnosti) sa v konečnom dôsledku prejavujú vo finančnom zdraví. Niektoré podnikateľské subjekty si stále neuvedomujú dôležitosť a výhody jednotlivých metód finančnej analýzy. V tomto prípade môžeme predpokladať, že absencia vôle vedenia podniku má spojitosť s predchádzajúcou bariérou. Je dôležité zvýšiť záujem finančných manažérov o metódy finančnej analýzy všeobecne.

Jednou z bariér, ktorej podniky prikladajú veľkú významnosť, je metodologická náročnosť. Uvedená bariéra taktiež súvisí s absenciou teoretických vedomostí o metódach finančnej analýzy. Ako sme spomínali vo vyššie uvedenom texte, existuje veľké množstvo metód finančnej analýzy, ktoré sú na svoju realizáciu jednoduchšie i zložitejšie. Finanční manažéri by mali poznať silné a slabé stránky jednotlivých metód, a mali by využiť výhody vo svoj prospech. Je potrebné, aby vedeli prispôbiť jednotlivé metódy ekonomickým podmienkam svojho podniku.

Významnou bariérou je aj absencia technického vybavenia. Podnik potrebuje vhodný informačný systém na správne fungovanie, kontrolovanie a analyzovanie svojej finančnej situácie. Musí poznať všetky procesy, ktoré v ňom prebiehajú. Dané skutočnosti mu zabezpečujú správne zvolený informačný systém. Je zrejmé, že situácia v oblasti úrovne automatizácie a technického zabezpečenia podnikov nie je v súčasnosti priaznivá pre metódy finančnej analýzy. Z výsledkov dotazníkového prieskumu sme zistili, že podnikateľské subjekty nedisponujú potrebnou vybavenosťou, ktorá je nevyhnutná na poskytovanie a spracovávanie údajov finančných analýz. Navrhujeme podnikom, aby vyvíjali väčšie úsilie na zavádzanie nových informačných technológií a systémov. Vzhľadom na to, že niektoré metódy finančnej analýzy sú náročnejšie na vstupné údaje a je veľký problém ich získať, navrhujeme, aby si podnikateľské subjekty zvolili taký druh informačného systému, ktorý

bude ukladať všetky potrebné informácie v rámci celého podniku. Taktiež je potrebné zlepšenie činnosti tých oddelení, ktoré poskytujú požadované údaje na využívanie metód finančnej analýzy a zabezpečenie komunikácie a koordinácie všetkých podnikových úsekov. V súčasnosti na trhu existujú rôzne softvéry práve pre finančnú analýzu podniku.

Vo výberovom súbore sa našli aj podniky, pre ktoré je významná bariéra nevyužívania metód finančnej analýzy nepotrebnosť hodnotenia finančnej situácie. Uvedenú skutočnosť nepovažujeme za správnu a myslíme si, že uvedený názor je dôsledkom nízkej úrovne poznatkov o významne a funkcii jednotlivých metód finančnej analýzy. Vedenie niektorých podnikov nepozná výhody jednotlivých metód finančnej analýzy. Podniky by si mali uvedomiť, že hodnotenie stavu a vývoja finančnej situácie je potrebné uskutočňovať pravidelne aj v prípade, ak podniku v súčasnosti nehrozia žiadne finančné ťažkosti. Veľmi veľa podnikov využíva staršie metódy, ktoré v súčasnom rýchlo sa rozvíjajúcom ekonomickom prostredí už nefungujú. Slovenské podniky by potrebovali získať poznatky o danej problematike a moderných prístupoch v oblasti finančného manažmentu. Aj v tejto súvislosti môže byť riešením spolupráca podnikov s univerzitami, kedy by podniky dali väčší priestor študentom prostredníctvom stáží alebo riešením úloh z praxe, pomocou ktorých nadobudnú praktické znalosti. Podniky takto získajú iný a nový pohľad na zadaný problém.

Najmenej významný dôvod, pre ktorý slovenské podnikateľské subjekty nehodnotia stav finančného zdravia podniku, sú vyššie náklady spojené s realizáciou finančnej analýzy. Vyššie náklady súvisia najmä s technickým vybavením a zakúpením softvéru potrebného na realizáciu finančnej analýzy, a taktiež na zaškolenie zamestnancov, ktorí budú finančnú analýzu v podniku vykonávať. Z výsledkov dotazníkového prieskumu môžeme ale konštatovať, že podniky sú ochotné vynaložiť vyššie náklady, ktoré sú potrebné pre uskutočnenie finančno-ekonomickej analýzy.

ZÁVER

Cieľom predloženého príspevku bolo na základe výsledkov dotazníkového prieskumu zistiť, aké sú hlavné dôvody, pre ktoré slovenské podniky nevyužívajú vo svojej podnikateľskej praxi metódy finančnej analýzy. Z výsledkov dotazníkového prieskumu vyplynulo, že medzi najvýznamnejšie bariéry aplikovania finančných metód patrí veľkosť podniku (príliš malý podnik), časová náročnosť a absencia potrebných vedomostí v podniku. Výsledky dotazníkového prieskumu potvrdili nami stanovený predpoklad, že hlavným dôvodom, ktorý bráni využívaniu metód finančnej analýzy v slovenských podnikoch, je veľkosť podniku, t.j. príliš malý podnik.

Je potrebné si uvedomiť, že dotazníkový prieskum bol realizovaný v období, keď fungovanie finančných oddelení nepodliehalo výraznej zmene v podobe umelej inteligencie. V súčasnosti môžeme vidieť, že táto zmena od základov mení nielen prácu finančných oddelení, ale fungovanie podniku ako celku. V záujme zvýšenia konkurencieschopnosti podniku v dynamicky sa meniacom prostredí je potrebné, aby sa predstavitelia finančných oddelení na danú skutočnosť (nové trendy a technológie) adaptovali, keďže umelá inteligencia má potenciál výrazne zefektívniť a zlepšiť fungovanie aj finančných oddelení. Samozrejme s nástupom nových technológií sú vždy spojené aj určité hrozby a riziká.

LITERATÚRA

BELAS, J.; CIPOVOVA, E.; NOVAK, P. a POLACH, J. Impacts of the Foundation Internal Ratings Based Approach Usage on Financial Performance of Commercial Bank. *E&M Economics and Management*. Online. vol. 15 (2012), no. 3, pp. 142–154. Dostupné na: <http://www.ekonomie-management.cz/archiv/vyhledavani/detail/868-impacts-of-the->

[foundation-internal-ratings-based-approach-usage-on-financial-performance-of-commercial-bank/](#) [zobrazené 2024-4-28].

BREALEY, R. A.; MYERS, S. C. and ALLEN, F. *Principles of Corporate Finance*. New York, NY: McGraw-Hill/Irwin, 2019.

BUELE, I.; MORA, A. and SANTIAGO, S. Ecuadorian Wholesale and Retail Trade Companies: Analysis of the Financial Situation and Bankruptcy Forecast under Altman Z-score. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, vol. 25 (2021), no. 1, pp. 1-11.

ĐURANA, P.; MICHALKOVA, L.; PRIVARA, A.; MAROUSEK, J. and TUMPACH, M. Does the life cycle affect earnings management and bankruptcy. *Oeconomia Copernicana*, vol. 12 (2021), no. 2, pp. 425–461.

GAJDOSIKOVA, D.; VALASKOVA, K.; KLIESTIK, T. and KOVACOVA, M. *Research on Corporate Indebtedness Determinants: A Case Study of Visegrad Group Countries*. Mathematics. Online. vol. 11 (2023), no. 2, pp. 1-30, Dostupné na: <https://doi.org/10.3390/math11020299> [zobrazené 2024-4-28].

HUDÁKOVÁ STAŠOVÁ, L. Evaluation of the Financial Health of Food Retail Outlets in a Market Environment. A Case Study from the Slovak Republic. *E&M Economics and Management*. Online. vol. 25 (2022), no. 3, pp. 122-141. Dostupné na: <https://doi.org/10.15240/tul/001/2022-3-008> [zobrazené 2024-4-28].

KISELÁKOVÁ, D. a ŠOLTÉS, M. *Modely řízení finanční výkonnosti v teorii a praxi malých a středních podniků*. Praha: GRADA Publishing, 2017.

KLIESTIK, T.; NOVAK SEDLACKOVA, A.; BUGAJ, M. and NOVAK, A. Stability of profits and earnings management in the transport sector of Visegrad countries. *Oeconomia Copernicana*, vol. 13 (2022), no. 2, pp. 475–509.

KLIESTIK, T.; VALASKOVA, K.; LAZAROIU, G.; KOVACOVA, M. and VRBKA, J. Remaining Financially Healthy and Competitive: The Role of Financial Predictor. *Journal of Competitiveness*. Online. vol. 12 (2020), no. 1, pp. 74–92. Dostupné na: <https://doi.org/10.7441/joc.2020.01.05> [zobrazené 2024-4-25].

LESÁKOVÁ, L.; ELEXA, L. a GUNDOVÁ, P. *Finančno-ekonomická analýza podniku 2*. Belianum: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2015.

LESÁKOVÁ, L.; GUNDOVÁ, P. and VINCZEOVÁ, M. The practice of use of models predicting financial distress in Slovak companies. *Journal of Eastern European and Central Asian Research*. Online. vol. 7 (2020), no. 1, pp. 122–136. Dostupné na: <https://doi.org/10.15549/jeecar.v7i1.369> [zobrazené 2024-4-25].

MACIKOVÁ, L.; SMORADA, M.; DORČÁK, P.; BEUG, B. and MARKOVIČ, P. Financial aspects of sustainability: An evidence from Slovak companies. *Sustainability*. Online. vol. 10 (2018), no. 7, pp. 2274. Dostupné na: <https://doi.org/10.3390/su10072274> [zobrazené 2024-4-25].

MRKVIČKA, J. and KOLÁŘ, P. *Financial analysis*. Prague: ASPI, 2006.

MUSA, H. *Default Prediction Modelling for Small Enterprises: Case Slovakia*. Vision 2025: Education Excellence and Management of Innovations through Sustainable Economic Competitive Advantage. 2019, pp. 6342-6355.

MUSA, H.; MUSOVÁ, Z. and SLIACKY, P. Financial Support to Small and Medium-Sized Enterprises in Slovakia. *Financial Markets, Institutions and Risks*, vol. 4 (2017), no. 1, pp. 47-52.

RAHMAN, A.; BELAS, J.; KLIESTIK, T. and TYLL, L. Collateral requirements for SME loans: empirical evidence from the Visegrad countries. *Journal of Business Economics and Management*. Online. vol. 18 (2017), no. 4, pp. 650–675. Dostupné na: <https://www.doi.org/10.3846/16111699.2017.1357050> [zobrazené 2024-4-28].

RICHARD, P. J.; DEVINNEY, T. M.; YIP, G. and JOHNSON, G. Measuring organizational performance: towards methodological best practice. *Journal of Management*. Online. vol. 35 (2009), no. 3, pp. 718-804. Dostupné na: <https://doi.org/10.1177/0149206308330560> [zobrazené 2024-4-28].

SREBRO, B. et al. Bankruptcy Risk Prediction in Ensuring the Sustainable Operation of Agriculture Companies. *Sustainability*. Online. vol. 73 (2021), no. 14, pp. 7712. Dostupné na: <https://doi.org/10.3390/su13147712> [zobrazené 2024-4-28].

SŮVOVÁ, H. a KNAIFL, O. Finanční analýza I. Prague: Ambis College, 2008.

TIAN, J. and HE, S. Financial Analysis: Current Situation and Development Trend-Review and Evaluation of Corporate Financial Analysis. *Proceedings of the 2016 International Conference on Education, E-learning and Management Technology*. pp. 77-81.

VALASKOVA, K.; DURANA, P.; ADAMKO, P. and JAROS. J. Financial Compass for Slovak Enterprises: Modeling Economic Stability of Agricultural Entities. *Journal of Risk and Financial Management*. Online. vol. 13 (2020), no. 5, pp. 92. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.3390/jrfm13050092> [zobrazené 2024-4-28].

VAVREK, R.; GUNDOVÁ, P.; KRAVČÁKOVÁ VOZÁROVÁ, I. and KOTULIČ, R. Altman Model Verification Using a Multi-criteria Approach for Slovakian Agricultural Enterprises. *E&M Economics and Management*. Online. vol. 24 (2021), no. 1, pp. 146–164. Dostupné na: <https://doi.org/10.15240/tul/001/2021-1-010> [zobrazené 2024-4-25].

VAVREK, R. et al. 2022. Assessing the financial health of agricultural enterprises incorporating the spatial dimension. *International Food and Agribusiness Management Review*. Online. vol. 25 (2022), no. 3, pp. 469-488. Dostupné na: <https://doi.org/10.22434/IFAMR2020.0030> [zobrazené 2024-4-25].